

Mangfoldig om sykehusapotek

Refsum N, red.

Sykehusapotek i 150 år

– fordi trykkgghet er avgjørende. 256 s, tab, ill.

Oslo: Unipub, 2006, Pris NOK 298

ISBN 978-82-303-0773-1



Apotek i Norge har over 400 års historie, men det var først for 150 år siden at Rikshospitalet opprettet sitt eget apotek. Formålet med opprettelsen i 1856 var både å skaffe Rikshospitalet billigere

legemidler, å gi informasjon om dem og å bistå i tilberedning av legemidler. Siden den gang er det blitt opprettet 30 sykehusapotek over hele landet. Det siste var sykehusapoteket i Arendal som ble åpnet i 2005. Denne boken er en oversikt over sykehusapotekenes historie i Norge og hvordan hele dette feltet har utviklet seg gjennom 150 år.

Innholdet er bygd opp som en historisk fremstilling, og blant annet har Yngve Torud, Øivind Larsen og Nina Refsum lesevverdige artikler om sykehusfarmasien og apotekenes historie, og om opprettelsen av Rikshospitalets apotek. En særlig fargerik person var den første sjef ved Rikshospitalets apotek, Hans Selchier von Ditten som drev apoteket fra starten og helt frem til sin død i 1891. Han var en initiativrik og ikke så lite omstridt person som det blir fortalt mange morsomme historier om. Blant annet komponerte han mange kjente resepter, alt fra hårvann og hostedråper til de legendariske «Ditten's afførende piller». De ble en stor suksess, og en samtidig vise fra medisinerrevyen i Kristiania ble mektig populær og førte til ytterligere utbredelse av pillene.

Boken er skrevet som en artikkelsamling med en rekke forfattere, men er redigert slik at den gir en helhetlig presentasjon av emnet. På den måten inneholder den et vell av informasjon, samtidig som den er lettlest og gir en god oversikt over utviklingen. En styrke er at den fører utviklingen helt frem til de senere årene med oversikt over klinisk farmasi og utdanning av farmasøyter og apotek teknikere i Norge. Det er også god balanse mellom artiklene, slik at man får en bred fremstilling av utviklingen for sykehusapotekene i hele landet. Når et bredt fagfelt skal dekkes, sier det seg selv at deler vil bli summarisk behandlet. Innholdet spenner fra utdanning og kompetanse til legemiddelbruk i fengslene og sykehusapotekene som produksjonsbedrifter.

Forfatterne legger ikke skjul på at apotek av denne typen alltid har befunnet seg i et spennings- og konfliktfelt mellom sykehusfunksjoner, helsepolitikk, farmasøytisk industri og de private apotekene. Hvilke

former for produksjon skal sykehusapotekene stå for, og hvilken plass har farmasøytene i forhold til andre yrkesgrupper i helsevesenet? Når det gjelder praktisk tilberedning av medikamenter, har det blant annet vært uklart hvilke arbeidsoppgaver sykepleiere skulle ta på seg og hva som er farmasøytens oppgaver. Man aner at det har vært perioder med profesjonskamp og konflikter.

Boken vil være av interesse for alt helsepersonale som har med apotek å gjøre, enten direkte eller indirekte. Ikke minst er de eldre historiske kapitlene et funn for dem som er interessert i medisin- og helsehistorie. Beretningene om hverdagen på sykehusapotekene for 50 år siden er svært interessante. Boken har fint utstyr med stive permer og et rikholdig bildemateriale som gjør den ekstra leseverdige.

Ole Didrik Lærum

Avdeling for patologi
Gades Institutt
Haukeland Universitetssjukehus

PS: Jeg savner teksten til visen om «Ditten's piller» i boken. Her er den i tilfelle noen ikke kjenner til den fra før. Jeg fikk den i sin tid av Georg Waaler (1895–1983), professor i rettsmedisin som selv fremførte den ved spesielle anledninger!

DITTENS PILLER

av
Andreas Daae,
skrevet til Medicinerforeningens café
chantant den 19. april 1876

Ditten havde engang ondt i maven
Obstruction med kløen og med stik
Under maven følte han slig gnaven
Aldrig filla trykket ud han fik
Thi om Ditten end på locum fløi som
rent grassat
Var en flatus eller to det hele resultat

Dette her blev han som rimligt lei a'
Sine piller derfor lav'de han
Men saa kan De tro, at i en fei da
Fik afføring han den arme mand.
Alle læger i vor by gav, som De kanske ved
En erklæring om at Ditten virkeligen sked.

Hjalmar, Jacob, Schiøtt og Lund og
Gamborg
Boeck, Conradi, Schielderup og Grøn,
Øwre, Hiort, Marstrander, Gjør og Sand-
borg
Vedeler, Finne, Nissen Engelskjøn.
Gamborg tog som forsøg sig en pille og
en snaps
Øiebliklig fik han af rectum en prolaps

Men den stygge fysikussen, kan De
Tænke Dem, han protesterte her.
Han sa'e: «Ditten, hør min kjære mand, De

Maa ej sælge disse piller her.
Thi jeg kan som fysikus ej være tjent
med lel
At folk kan komme til at skide sig ihjel.»

Femti tusen piller lav'de Ditten,
Som mod obstruction han vilde ta'e
Og nu sender han s'gu hele skitten
Til udstilling i Amerika.
Men, hvad tænker mine herre saa at der
vil ske ?
Hele Amerika faar diarhoe.

Om å miste et barn

Persen S.

Av skogens sus spirer nytt

63 s. Indre Billefjord: Idut, 2006. Pris NOK 150
ISBN 82-7601-124-1



Synnøve Persens første diktsamling kom ut i 1981. Siden er det kommet flere, og den tiende er *Av skogens sus spirer nytt*, oversatt av henne selv fra samisk. Dette er en liten bok med kun seks diktrekker. De er uten store boksta-

ver og skilletegn, ett lite vers på hver side. Og slik måtte det vel bli. For leseren invites inn i en prosess. Vi vet ikke hvor lenge den varer. Men vi kjenner det i hele kroppen hvordan sorgen over et barn som ikke lever lenger, nesten ikke er til å bære.

Dette er en bok av få ord om et stort livs-tema, skrevet ned med poesiens evne til å uttrykke det nesten uutsigelig. Fortvilelsen over tapet setter den sørgende på siden av eksistensen, vakkert uttrykt i den endrede opplevelsen av naturen omkring henne og tomheten inni henne.

Bokens avslutning viser til håpet som det fortsatte livets mulighet – «håpets fire søstre som holder verdenshjørnene i sine silkefrysner». Dikteren beskriver innsiktsfullt, levende og stillferdig hvordan livet gradvis vender tilbake. Hun blir igjen til stede.

Denne perlen av en diktsamling vil kunne berike både lek og lærd, både de som er i dyp sorg over å ha mistet en av sine kjære, men også hjelpere som er der for dem som sørger. Dette er en bok som både medisinstudentene og leger gjerne kan skaffe seg og ta frem med jevne mellomrom. Den er både vakker, nær – og livgivende – også for hjelperen.

Eli Berg

Senter for helsefremmende arbeid
Akershus universitetssykehus